

ש פ ו ט ה

סא"ל תמרה אבנר, רע"ן נזיקין וחביעות במשרד הביטחון, עברה בין בתי משפט, הייתה תובעת ואחר כך סנגורית, למדה משפט בינלאומי ואפילו סיימה את פו"ם. אבל בערב, אחרי שכתבה אישומים והגנות, היא מתפנה לאהבה האמיתית שלה: השירה. לאחר שזכתה בתחרות שירים היא כבר אוזרת אומץ לדבר על הפיוט שמלווה אותה כל החיים

ש
ל
ה
מ
י
ל
י
ס

הללי אברמוביץ'

צילום: אריאל בשור

א ברור אם זה נמודע או לא, אבל סא"ל תמרה אבנר לא פוחדת לדבר. היא אומרת את מה שהיא חושבת בלי סינונים ובלי התפתחות מיותרות. בתור עורכת דין, העובדה הזאת די מפתיעה. אבל בתור משוררת, אולי לא. יש דמיון רב בין כתיבת שיר לבין ניסוח משפטי, היא אומרת, "אמנות של שיר טוב זה בבחירת המילה המדויקת, התזמון הנכון, שיביע בדיוק את מה שאתה רוצה להגיד. הכתיבה הטובה היא במחיקה. גם בניסוח משפטי זה צריך להיות מאוד מדויק. הפרשנות גם היא רומה - למה התכוון המשורר כשהשתמש דווקא במילה הזאת. אלף פרשנויות למילה אחת. וגם במשפט אותו דבר. הרי כמה תילי תילים של פרשנויות יש, למשל, על המושג 'בתום לב'".

ובכל זאת, לשבת מול קצינה במדים ולדבר על שירה זה קצת מוזר. מעניין מה חשבו שתפיה

לפו"ם, כשכבר בסדנת ההצגה העצמית החליטה אבנר ללכת עד הסוף והודיעה להם - אני כותבת שירים. ולא רק זה, אלא שמיד לאחר ההצהרה היא גם הקריאה מבוחר מיצירותיה. "כשיצאתי לפו"ם החלטתי שאני נחשפת ונפתחת עד הסוף", היא אומרת. זה קרה רק לפני שנה, מאז היא הספיקה לזכות בתחרות של כתיבת שירים ואף לפרסם חלק משיריה בספר שיצא לאור מטעם מפעל הפיס. כל זה, כמובן, מבלי לזנוח את תפקידה הצבאי כרע"ן נזיקין ותביעות בחטיבת תביעות וביטוח של משרד הביטחון. וחוזי מזה, היא גם מציירת.

אגף השיקום של הפלסטינים

בתקופה האחרונה יש לאבנר הרבה עבודה. במסגרת תפקידה היא אחראית על כל התביעות שמוגשות נגד הצבא, ועל כל התביעות שמגיש צה"ל נגד גופים אחרים. "מדובר בתביעות רכוש, תביעות נזיקיות, תביעות גוף ותביעות אינתיפא-דה", היא מסבירה, "כרגע שהפגיעה בוצעה בבט"ש, בסיטואציה מינהלתית, אנחנו נכנסים המשך בעמוד הבא

סא"ל תמרה
אבנר. "יש דמיון
רב בין כתיבה
שיר לבין ניסוח
משפט"

סנק של צה"ל בפעילות בג'ון, השבוע. "עד היום שולמו 250 מיליון שקל לפלסטינים בגין תביעות שלהם

אליי אמהות הביתה. זו הייתה שנה לא קלה, עם היריון ראשון ותפקיד לא קל בסגוריה". בסוף '93 ילדה אבנר את בתה הבכורה (רדיה) והמשפחה עברה לגור ברעות. אחרי חצי שנה של חופשת לידה, חזרה אבנר לפרקליטות, בתור ראש מדור דין משמעתי. "את בעצם מרכזת את כל הבעיות שנוצרו במהלך השיפוט בדין משמעתי ומביאה את המידה לפרקליט הצבאי הראשי", מסבירה אבנר, "והוא מחליט מה לעשות עם התי-קים הבעייתיים האלה. בשנים האחרונות זה נושא די מתוקשר ואפילו הוגשו כמה כג"צים בנושא. בכלל, צה"ל הפך להיות הרבה יותר פתוח לביקור-רת".

כשסיימה את תפקידה בקריה היא יצאה לקורס בערבית מדוברת, שלאחריו שובצה כתובעת בכירה על תקן רס"ב בפרקליטות פיקוד הדרום ומפקדת חילות השרה (המפח"ש). "זה היה תפקיד

המשך מעמד קודם לתמונה. עד היום שולמו 250 מיליון שקל לפלסטינים בגין תביעות שלהם. זה נושא תקרימי. אף מדינה בעולם לא פותחת את דלתות בית המשפט בפני נתינים שלה. והיום, למעשה כל פלסטיני שנפגע, פתוחה בפניו הדרך לפנות למשרד הביטחון או לבית המשפט".

מי מטפל בתביעות?
 "מי שמטפל בהן זה פרקליטות מחוז תל אביב ואנחנו מסייעים בכירה. יש היום 1,000 תיקים שעדיין מחכים להכרעה, מתוכם 600 תיקים רק מאירועי גאות ושפל. ממש הפכנו לאגף השיקום של הפלסטינים. יש היום תביעות פיצויים אפילו על חיסולים שביצענו. בית המשפט עדיין צריך להכריע בסוגיה זו".

גם אנחנו מנישים תביעות דומות?
 "את מספר התביעות שאנחנו הגשנו אפשר לספור על יד אחת".

אבנר מדברת בלהט. על חוק השיפוט הצבאי היא מדברת באותה התלהבות שבה היא מדברת על שיריו של יהודה עמיחי. שירים וסיפורים קצרים היא כתבה מאז שהיא זוכרת את עצמה. אבל לעולם המשפטים היא נכנסה רק כשהתגייסה לתורה ב-85'. "הלכתי ללמוד משפטים באוניברסיטה העברית", היא מספרת, "ובכלל לא הייתי סגורה על זה שזה התחום שאני רוצה ללמוד. זו הייתה תקופה שבה כולם הלכו לעת-דה, אז גם אני הלכתי ופשוט התקבלתי למשפטים או החלטתי ללמוד את זה. תמיד אמרו לי בילדות שאני מתאימה לזה. בדיעבד לא הייתי הולכת לעשות את זה בעתודה".

למה לא?
 "תוך כדי לימודים ראיתי שאני לא תמיד יורדת לסוף דעתם של כולם, כי הייתה חסרה לי איזושהי בשלות. בכלל הלכתי לעתודה נראה לי היום צעד לא נכון. כי אתה בסך הכל עושה את הכל הפוך - קורם לימודים ורק אחר כך צבא. למרות הכל, זה זכור לי כחוויה נהדרת".

בסוף הלימודים, כמו כל עתודאית צעירה, היא יצאה לקורס קצינות. "במקום לנסוע לחו"ל הלכתי לקורס קצינות", היא אומרת. "זו הייתה חוויה מאוד נחמדה. למרות שבאמת עשיתי את הקורס עם בנות צעירות ממני, אני לא זוכרת שהייתה בעיה עם זה".

חוויה מטהרת

אחרי השלמה של קציני משפטים, שבה למדה קצת מהו דין צבאי, שובצה אבנר כסגן צעירה לתביעה של פרקליטות מרכז. "אתה למעשה עושה תפקיד של מתמחה", היא מסבירה, "בהתחלה אתה מגיע לדיונים עם פרקליט ותיק וצ'ק-צ'ק, בתוך שבוע או שבועיים אתה כבר מופיע לבד. אז אתה מתחיל בתיקים הפשוטים של ערי-קו, נפקדות ואחר כך עובר לתיקי הוכחות. בסוף השנתיים שהייתי שם, הגעתי כבר להופיע בתיק מוות. זה היה תיק של תאונת דרכים קטלנית, שהיה מיועד לזיכוי ובסוף הגעתי להרשעה. הופעתי מול שני סגורים מאוד ותיקים וזו הייתה התנסות מדהימה בשבילי. זה רק בצבא ככה. באזרחות, עד שנותנים למתמחה להתקרב לדין לוקח הרבה מאוד זמן. היה לוקח לי שנים אם הייתי באזרחות, להגיע לתיקים כאלה".

אחרי שנתיים שבהן התרגלה אבנר להיות מהצר המאשים של האולם, ואחרי שהתחנתה עם ארון, מפקד צוללת, היא קיבלה דווקא תפקיד של סגורית בפיקוד בצפון.

איך היה המעבר מתביעה לפסגוריה?
 "היה לי קשה מאוד המעבר הזה, כי סגור צריך להיות טיפוס מאוד מיוחד. אני טיפוס מאוד מערכתית, וטיפוס של סגור צריך כל הזמן לנסות למצוא דווקא את הפאקים של המערכת, כמה המערכת לא הייתה בסדר. מעבר לזה שיש לך את הדילמה שאנך לא תמיד מאמין ללקוח שלך ויש גם הרבה התלבטויות אתיות. בסך הכל, לפעמים את צריכה להגן על מישהו שהוא אשם. גם לא ידעתי לסגור את עצמי וכל הזמן היו מתקשרות

"אני עדיין לא מרגישה מבושלת לגמרי כדי להוציא ספר שירים משלי. יש עדיין שירים שאני שומרת רק לעצמי. אבל אני מרגישה היום הרבה יותר טוב, מבחינת מימוש עצמי. כף לי עם הקריירה ואני מאוד נהנית ורוצה להתקדם, אבל הכתיבה ממלאת אותי, משלימה לי איזו זווית חסרה"

נהדר, בלי כאב הראש של ניהול וטפסים. רק הופעתי בתיקים", היא מספרת. באותה תקופה התחילה אבנר להופיע בתיקי הטרדות מיניות, נושא שהיה מאוד משמעותי בעבודה. "נכנסתי לזה מאוד רצינית", היא אומרת, "הופעתי למשל בתיק של קצין שהטריד שלוש חיילות וקצינה, וזה היה מול עו"ד יורם שפטל. זו הייתה חוויה לא קלה, אבל בסופו של דבר זכינו".

איך הרגשת, בתור אישה, עם הנושאים?
 "אני הרגשתי שזו ממש שליחות. זה היה בריוק בשנים שבהן היה מהפך בצבא מבחינת מעמד האישה - ב-96' היה את פסק דין אליס מילר, ופתאום הייתה עלייה במודעות לנושא של הטרדות מיניות. הבחורות שהחליטו להתלונן, למרות כל מסכת הייסורים שהן עברו, היו מגש הכסף שעל גביהן נעשו שינויים מרחיקי לכת בתפיסה של מעמד האישה. אני מורידה בפניהן את הכובע. הן עברו חוויה מאוד לא נעימה ובכלל לא קלה".

לאבנר יש הרבה מאוד מה להגיד על נושא הטרדות המיניות. היא מספרת, למשל, על מתלוננת בתיק כזה שלא הצליחה לעלות לרוכס העדים ולספר את מה שאירע לה, כאשר הנאשם ואשתו יושבים באולם. אבנר לקחה אותה החוצה, ניגבה לה את הדמעות ואמרה לה: "תעשי את זה בשביל האחיינית הקטנה שלך. כדי שכשהיא תגיע לצבא, לא יוכלו לעשות לה את זה".

"לפני 20 שנה היילת הייתה מקבלת את זה כחלק מתנאי השירות שלה", אומרת אבנר, "אם היא פקידה שנותנת שירותים, אז היא גם תעשה לי כביסה ותיתן לי שירותים מיניים. זו תפיסה של פעם, אני המפקד והן כפופות לי. זו הייתה תפיסה מאוד מקובלת. אני בטוחה שאיזיק מרדכי עד היום לא מבין מה רוצים ממנו. היום זה פשוט לא מקובל. נעשו הרבה שינויים. פעם חיילת שהתלוננה על הטרדה מינית הייתה צריכה לעבור

לבסיס אחר. היום המפקד חייב לדאוג שלא תהיה התנכלות כלפיה".

מה היית ממליצה היום לחיילת שעברה הטרדה מינית - להתלונן למרות הסבל שהיא תצטרך לעבור או לשתוק ולתת לזה לעבור?
 "אני הייתי ממליצה להתלונן. היום זה כבר אחרת. יש יותר מודעות ויותר הולכים לקראת החיילות. נכון שאת צריכה, למשל, לשבת ולה-עיד מול אותו בנאדם שעשה לך את המעשים האלה. החיילות מגיעות מאוד מפורדות לסיטואציה הזאת, אבל החוויה של חיילת, לעמוד מול הנאשם ולהתריס בו, ולהתמודד עם זה, זו חוויה נפשית מאוד מטהרת. מאוד מברירה, מאוד מרפ-אה. היום אני חושבת שהגישה בצבא מאוד מילי-טנטית כלפי הנאשמים".

אחרי שנתיים בתפקיד הזה, היא ילדה את בנה השני (יאיר) ויצאה לחצי שנה של חופשת לידה. כשחזרה, שובצה אבנר כסגן פרקליט פיקוד העורף וחיל הים. "זה היה תפקיד מצוי", היא נזכרת, "שם נכנסתי לעניינים של משפט בינלאומי, דיני ים, הוראות פתיחה באש. חיל הים מאוד מקורב לפרקליט שלו ומתייעץ אתו בכל דבר". בסיום התפקיד יצאה אבנר לשנת לימודים

"כל הדור הזה משתנה בקשר למעמד הנשים. יש היום יותר עורכות דין נשים מגברים, יותר סטודנטיות מסטודנטים, נשים בבית המשפט העליון, בתפקידים בכירים. העולם לומד שהקול הנשי הוא שונה והוא חשוב. אנחנו לא צריכות להתאים את עצמנו לעולם הגברי"

תמרה אבנר מציגה את שירה "געגועים", ומספרת על תהליך כתיבתו

געגועים/ תמרה אבנר

האמת על אשת לוט, שהיא המשיכה ללכת, אשתו של לוט, אם בנותיו, חותנת לחתניו, מנהלת את חייה כמו שכספר מנהל חשבונות בנק של אחרים, מותירה מעבר לכתפה את שמה.

שמה האמיתי של אשת לוט היה אם זיכרוני אינו מטעני היה שמה, שמה פרח מוזכרוני כרגע, אך הוא היה קשה ורחוק וצורב כמו געגוע אמיתי כמו מלח.

את השיר "געגועים" כתבה אבנר לפני כשנה וחצי והוא פורסם בכתב העת "משיב הרוח". השיר מסמל איזושהו ניסיון להסתכל פנימה, היא מפרשת, "לחפש איזושהי אמת פנימית, מצפן פנימי, כוח מניע. אנחנו חיים בתקופה מלאה במשימות ובתפקידים, ריגושים ומטלות והרבה פעמים אנחנו מוצאים את עצמנו מאבדים את הכיוון, מכורח הנסיבות החיצוניות שמכתיבות לנו את החיים.

"יש איזושהו צו של כוח השגרה שמצד אחד אומר לנו להמשיך ולא להסתכל אחורה או פנימה ולבחון כאמת מאיזה חומר אנחנו עשויים, מאיפה אנחנו באים ולאן אנחנו הולכים, שזה בהשאלה בשירי - הצו האלוהי של אשת לוט לא להסתכל לאחור, ששם היא משאירה את אותו גרעין פנימי. כי יש בזה סכנה - אם אתה עוצר ובוחן, יכול להיות שתגלה דברים מאוד קשים שלא תוכל להתמודד איתם (וזה באמת מה שהיא ראתה).

"מצד שני, אם אתה בוחן להמשיך - אז יכול להיות שלעולם לא תדע מי אתה באמת. אבל יש לך בחירה - אתה יכול להמשיך הלאה, בעיסוקים היומיומיים שפעמים רבות מוכתבים לך על ידי אנשים אחרים, כמו משפחה ועבודה.

"בנוסף, השיר מציג נקודה מאוד פמיניסטית. יש בו ביטוי לחיפוש שאחרי הקול הנשי, הקול האחר. לקול שאומר שיש לה צרכים להתאים את עצמן לעולם הגברי, אלא לדעת להקשיב לקול האחר שלהן, שהוא חזק ויש לו משמעות בפני עצמו, לא רק יחסית לעולם הגברי."

תמיד מחכה למוזה, היא אומרת, "לפעמים היא באה מתוך בערה אבל לפעמים לא. ואז יש לי רעיונות שאני יודעת שאם לא אישם אותם תוך פרק זמן מסוים הם פשוט ייעלמו."

איך את מרגישה בשמישהו קורא שיר שאת כותבת?

"יש סוג של מבוכה. אבל כשאתה מצליח להעביר את המסר וזה עושה למישהו משהו זה הרגשה נהדרת. שאולי עשיתי איזושהו שינוי. שהצלחתי לרגש, להזיז משהו אצל מישהו. העברתי איוה ויברציה."

לי יותר זמן". את הזמן הזה היא החליטה לנצל לטובת מילוי מצברים רוחני ונרשמה לסדנה לכתבת שירה בבית אריאלה ולחוג ציור.

ואז נאלצה אבנר להתמודד מול משהו חדש - לא עוד יורם שפטל, כי אם בעלה ואנשים אחרים שיקראו את שיריה. "בפעם הראשונה הראיתי לבעלי ולחברה טובה שלי את השירים וזה היה קשה. את מרגישה שאת פתאום חושפת את עצמך. אבל התגובות היו מפרגנות וגם מהסדנה קיבלתי פידבקים מאוד חיוביים. אני זוכרת שמישהי אמרה לי - את כותבת יפה אבל את לא כותבת מבפנים. וזה עשה לי סוויץ'. אהבתי מאוד לשחק עם המילים אבל לא כתבתי מהעומק. האמת שגם חששתי שזה לא יהיה מספיק טוב."

מה גרם לך בפופו של דבר לאזור אומץ ולפרסם את השירים?

"קרו שני דברים. המוות של יהודה עמיחי, ומחלה של חברה טובה עשו לי סוויץ'. קודם כל ראיתי את המורשת שהשאיר אחריו יהודה עמיחי, וראיתי את המחלה שחברתי צריכה להתמודד איתה והרגשתי שאם לא עכשיו אז אימתי."

אבנר התחילה את לימודיה בפז"ם בהקראת מכתב משריה, והמשיכה עם זה הלאה - היא שלחה שירים לשני כתבי עת ישראליים של שירה ("מאזניים" ו"משיב הרוח") ושלחה שירים גם לתחרות שירה של מפעל הפיס.

איך הרגשת בשראית את שיריך מתפרסם מיים?

"זו הרגשה נהדרת, יחד עם מבוכה. אבל צריך לעשות את זה צעד-צעד. למשל, אני עדיין לא מרגישה מבושלת לגמרי כדי להוציא ספר שירים משלי. זה יגיע. יש לי זמן. יש עדיין שירים שאני שומרת רק לעצמי. יש לי מגבלות מסוימות. אבל אני מרגישה היום הרבה יותר טוב, מבחינת מימוש עצמי. כיף לי עם הקריירה ואני מאוד נהנית ורוצה להתקדם, אולי אפילו לשיפוט, אבל הכתיבה ממלאת אותי, משלימה לי איזו זווית חסרה. עכשיו כבר אין לה כל כך הרבה זמן לציור, אבל גם בתחום הזה לא טמנה אבנר ידה בצלחת. היא מראה צילומים של תמונות שמן שציירה, התלויות בבתיהם של בני המשפחה וחברים. בעיקר ציורים של טבע - זכרות על שפת אגם, פינגווינים.

זה לא קל לשלב בין הקריירה, המשפחה והאמנות.

"זה קשה אבל זה דבר שלקחתי על עצמי. אין לי ספק שבמידה מסוימת הילדים נפגעים. אני משתדלת מאוד לא להישאר מעבר לשעות העבודה אבל לפעמים אין ברירה. אין ספק שכשאת באה הביתה נפתח בפניך יום עבודה חדש שרורש הרבה כוח. אבל מצד שני לא הייתי יכולה להישאר עם הילדים כל היום בבית ולא לעבוד. תמיד יש מטפלת, בייביסיטר. כל שנה זה משתנה וכל פעם הם צריכים להתרגל לפרצוף חדש. אני עושה את זה אבל עם הרבה נקיפות מצפון. אני מאוד נכונה לפצות אותם וזה כבר אומר שאני לא שלמה עם זה. השילוב הזה, שנשים צריכות לעמוד בו - בין הבית, הבעל, הילדים והעבודה זה משהו שאני מאמינה שישתנה במהלך הדור הבא."

איך זה אמור להשתנות?

"כל הדור הזה משתנה בקשר למעמד הנשים. יש היום יותר עורכות דין נשים מגברים, יותר סטודנטיות מסטודנטים, נשים בבית המשפט העליון בתפקידים בכירים. לא בכרי אנחנו נכנסות, למשל, לעולם המשפט כל כך חזק. מחקרים הוכיחו שאנחנו יותר חזקות מבחינה רטורית. גם הנושא של גישור הוא תכונה נשית - זה מהייב אמפתיה לצרכים של הוולת. בעניין של אינטואיציה - יש היום קורסים למנהלים איך להשתמש באינטואיציה. היום אני חושבת שהעולם לומד שהקול הנשי הוא שונה והוא חשוב. אנחנו לא צריכות להתאים את עצמנו לעולם הגברי."

או אחרי יום עבודה מפרך, שאחרי בישולים, כניסות זמן איכות עם הילדים, היא מושיבה את עצמה לכתוב. בלילות, כשהילדים כבר ישנים ושקט. לא תמיד היא יודעת מה יצא. "אני לא

צילום: "דוידס"

לתואר שני, שבה למדה משפט מסחרי באוניברסיטת בר-אילן. היא סיימה בהצטיינות וחזרה לצבא, יצאה לפז"ם במאי 2001 וכשסיימה - קיבלה את דרגת הסא"ל ומונתה לתפקידה הנוכחי.

שירים בשם בדוי

היציאה של אבנר לשנת לימודים היא זאת שחוללה את השינוי וסייעה לכישרונות הלא משפטיים שלה לפרוץ החוצה. "תמיד כתבתי וציירתי וניגנתי", היא אומרת, "אני באה מבית מאוד מתורבת - מוזיקה קלאסית, תערוכות. היו סוחבים אותנו באירופה לכל המוזיאונים. הייתי כותבת הרבה סיפורים קצרים כשהייתי ילדה. באוניברסיטה כתבתי שירים ואפילו פרסמתי תחת שם בדוי ב'מעריב לנוער'. הפסקתי עם זה לגמרי כשהבתי שלי נולדה. לא מצאתי לזה זמן. בעלי נעדר הרבה מהבית, והילדים והקריירה ורק אגמור לבשל להם ורק אגמור להצטיין בעבודה ו'אני רק ארד חמישה קילו' ואין לך זמן. את חיה במצב של למלא את כל הצרכים הבסיסיים, הקיוניים ואיפה שהוא כל הצד של ההתפתחות הרוחנית די נפגע. ואז, כשיצאתי לשנת לימודים היה

הבחורות שהחליטו להתלונן על הטרדה מינית, למרות כל מסכת הייסורים שהן עברו היו מגש הכסף שעל גביהן נעשו שינויים מרחיקי לכת בתפיסה של מעמד האישה. היום זה פשוט לא מקובל. אני מורידה בפניהן את הכובע. הן עברו חוויה מאוד לא נעימה ובכלל לא קלה"